

Yushchenko, N. (2018) Formuvannia i naslidky derzhavno-oliharkhichnoi modeli rozvytku Ukrainy [Formation and consequences of the state-oligarchic model of Ukraine's development]. *Sotsialno-ekonomichni problemy i derzhava* [Socio-Economic Problems and the State] (electronic journal), Vol. 18, no. 1, pp. 166-174
Available at: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2018/18ynkmru.pdf>

ФОРМУВАННЯ І НАСЛІДКИ ДЕРЖАВНО-ОЛІГАРХІЧНОЇ МОДЕЛІ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Надія Ющенко

Донецький національний технічний університет

пл. Шибанкова, 2, м. Покровськ, Донецька область, 85300, Україна

e-mail: yunadiya@ukr.net

к.е.н., доцент, доцент кафедри економічної теорії, державного управління і адміністрування

Article history:

Received: March, 2018

1st Revision: April, 2018

Accepted: April, 2018

JEL classification:

H111

UDC:

338.2

DOI:

<https://doi.org/10.33108/sepd.2018.01.166>

Анотація.: У статті досліджуються умови виникнення і закріплення державно-олігархічного консенсусу в період незалежної історії України. Розкрита логіка пострадянської масової приватизації, перетворення крупного бізнесу в монопольний, далі в олігархічний в умовах витиснення із цього процесу масового власника. Акцентована увага на протиріччі між правовою легалізацією нової власності і її моральною нелегітимністю у суспільстві як одного із чинників конфліктного потенціалу в країні. У ході аналізу проникнення олігархії у владу робиться висновок про «приватизацію держави», яка стає найбільш цінним активом для фінансово-олігархічних груп. Стійкість і глибина сучасної економічної і соціально-політичної кризи в країні пов'язується з деструктивним характером трансформаційних змін, що призвели до деформації базової конструкції соціально-економічної системи – «суспільство – держава – бізнес». Для подолання кризи і припинення стійкого негативного тренду пропонуються зміни як кожного із цих елементів, так і співвідношення між ними для руйнування державно-олігархічної моделі розвитку України.

Ключові слова: приватизація, монополія, олігархія, моральна легітимність, державна влада, «приватизація держави», державно-олігархічний консенсус, популізм, вибори.

Ющенко Н. Формування і наслідки державно-олігархічної моделі розвитку України [Електронний ресурс] / Надія Ющенко // Соціально-економічні проблеми і держава. — 2018. — Вип. 1 (18). — С. 166-174. — Режим доступу до журн.: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2018/18ynkmru.pdf>.

This open access article is distributed under a Creative Commons Attribution (CC-BY) 4.0 license.

1. Постановка проблеми.

Подальший розвиток нашої країни, перспективи і навіть існування української держави визначатиметься тим, якою мірою вона може упоратися з воєнними, політичними, економічними викликами останнього часу, з якими стикнулося наше суспільство. Україна опинилась на перехресті глобальних геополітичних протиріч, стала об'єктом реалізації імперських амбіцій і жертвою агресії сусідньої держави за відсутності дієвої підтримки з боку західних країн. Але не варто пов'язувати причини наших проблем тільки з зовнішніми обставинами і факторами. Сформована за більше ніж чверть століття незалежності економічна і політична система, її риси, проблеми і протиріччя пояснюються значною мірою внутрішніми чинниками об'єктивного і суб'єктивного характеру.

Стійке відставання на протязі усього періоду трансформації показників динаміки української економіки, неспівставний рівень життя її громадян порівняно із постсоціалістичними європейськими країнами, перетворення України в одну із найбідніших країн Європи є результатом системних прорахунків, некомпетентності, злочинної діяльності і бездіяльності вищого державного керівництва протягом усієї пострадянської доби. І навіть чітко виражені словами, діями і жертвами бажання, намагання і вимоги українців суттєво змінити політичну і соціально-економічну систему під час революційних подій 2004-го і 2013-14-го років не втілилися у стійкі незворотні перетворення, що призвели б до економічного успіху, підвищення рівня життя, посилення соціальної справедливості тощо. “Косметичне” підновлення деформованих, неефективних форм і відносин, збереження недоторканими кримінальних схем розподілу і перерозподілу власності, бюджетних коштів тощо категорично не влаштовує громадянське суспільство, відтворює небезпечний конфліктний потенціал у країні. Тому критичний аналіз здійснених перетворень, пошук помилок, деформацій, їх чітке визначення і врахування у процесі подальшого реформування країни залишається актуальною справою.

2. Аналіз останніх досліджень та публікацій.

Вітчизняні вчені не покидають спроб узагальнення причин формування стійкого негативного тренду соціально-економічного розвитку в Україні а також визначення основних напрямків реформування і методів стимулювання суспільного прогресу. Помітний внесок у пошук і вивчення проблем, що гальмують соціально-економічну динаміку країни на протязі усього періоду її незалежності, становлять дослідження А. Гальчинського [4], В. Гейця [5], А. Гриценка [6], Ю. Кіндзерського [7], О. Пасхавера [3], В. Тарасевича та інших науковців. Так, А. Гриченко, аналізуючи логіку історичного руху українського суспільства на сучасному етапі, оцінює його результати як “справжнє “економічне диво” у негативному сенсі” і звертає увагу на “необхідність наповнення ідеї незалежності позитивними здобутками розкриття і реалізації внутрішніх потенцій України і переходу до інклюзивного розвитку” [6, с.9].

Заслужують на увагу наукові пошуки визначень стану економіки і суспільства як результату деструктивних трансформаційних перетворень: “клановий капіталізм”, “кримінально-олігархічна модель” [7, с. 24], “фасадна демократія” [7, с. 25], “олігархічний консенсус” [7, с. 26], “клептократична економіка” [8, с.26], перехід від кримінального суспільства, яке виникло у 1990-ті роки до “кримінальної держави” зараз [9].

Але не можна вважати завершеними теоретичні дослідження, доки вони не знайшли повноцінного втілення і не відбилися у якісних змінах внутрішньої і зовнішньої політики. До того ж швидкоплинні зміни, що відбуваються у реальному житті країни, стимулюють подальший науковий пошук. Ці питання треба постійно

тримати у полі зору теоретиків, практиків, стимулювати наукові і громадські дискусії, збуджувати суспільство, напрацьовувати варіанти вирішення проблем, оскільки з плином часу деструктивний характер деформованих відносин поглиблюється.

3. Постановка завдання.

Метою даної статті є виявлення причинно-наслідкових зв'язків виникнення і відтворення державно-олігархічної моделі у процесі трансформації української економіки і суспільства. Причини сучасної соціально-економічної і політичної кризи слід шукати у пострадянській історії майже з перших кроків її існування. Тому автор намагається зрозуміти і відтворити логіку історичного руху незалежної української держави, що призвела до стійкої деформації суспільних зв'язків і конструкцій, без виправлення якої неможливий подальший прогрес.

4. Виклад основного матеріалу.

Становлення і розвиток незалежної української держави супроводжувалися і певними об'єктивними труднощами, і несприятливими історичними обставинами. Перш за все, протягом значного історичного періоду, що нараховує не одне століття, Україна як самостійна суверенна держава з усіма необхідними атрибутами держави і зовнішньої політики не існувала. І у межах Російської імперії, й у СРСР основні параметри внутрішньої і зовнішньої політики визначалися і реалізовувалися у центрі, будь то Санкт-Петербург, чи Москва. Це пояснює відсутність достатнього досвіду, традицій проведення державної політики, нестачу історично сталих зв'язків і контактів з багатьма країнами відповідно і до чималих розмірів країни, і до її багатогалузевої економіки, невизначеність місця України у міжнародному розподілі праці. Нерідко майже з нуля доводилося здійснювати пошук партнерів.

На жаль, період пострадянського розвитку у цьому сенсі не можна визнати достатньо результативним, оскільки і після більше ніж чверть століття Україні все ще приходиться доводити своє право на існування як держави, що сталася, а не Failed-state, і військовим шляхом, відбиваючи агресію сусідньої держави і відстоюючи територіальну цілісність, і політично, і економічно. Але зводити поточні гострі проблеми країни тільки до несприятливого історичного багажу було б занадто поверхнево. Трансформаційний період, коли змінювалася політико-економічна конфігурація суспільства, демонструє системні прорахунки, невдалі реформи, наслідки яких і досі живлять деструктивну соціально-економічну динаміку, періодичні масові протести і стабільну незадоволеність населення політикою влади.

У процесі роздержавлення і приватизації ще 90-х років були створені домінуючі ринкові структури монопольного характеру з привілейованим доступом до обмежених ресурсів і бюджетних коштів [5, с. 7]. Широкі верстви населення були відтіснені від приватизації колишнього загальнонародного майна, оскільки його реальний перерозподіл проходив між незначним колом осіб: радянською партійно-господарською номенклатурою, кримінальними авторитетами, ділками, які швидко і доволі непрозоро розбагатіли наприкінці вісімдесятих – початку дев'яностих років у період розпаду СРСР.

Ринок, що прийшов на зміну організаційно-розпорядницькій системі, швидко підняв їх до мільйонних статків, які вкладалися у приватизацію великих підприємств і народногосподарських комплексів, галузевих і міжгалузевих об'єднань, що інколи співпадали з цілими галузями економіки і промисловості. У перше десятиріччя приватизації її кримінально-номенклатурна природа сприяла тому, що державне майно дісталось новим власникам ледве не задарма, тобто заслуговує на увагу теза про “роздачу” колишніх радянських активів [2]. Під час першої хвилі великої приватизації

за часів президентства Кучми з середини дев'яностих до середини нульових, коли активно йшла реалізація основної частини державних активів, формувалися нинішні олігархічні клани, бюджет країни отримав від неї тільки 6 млрд. грн. (\$1 млрд.) [1, с.3]. Надбанням суспільної уваги і пам'яті можна вважати безліч прикладів зухвалої приватизації, серед яких, наприклад, ситуація, коли, об'єднавшись у консорціум, СКМ Ахметова і "Інтерпайп" Пінчука у 2004 році за \$ 800 млн. придбали 93 % акцій комбінату "Криворіжсталь", які рік по тому на повторному приватизаційному аукціоні були продані за \$ 4,8 млрд. За часи президентства Януковича у 2011-2012 роках більшість надліквідних об'єктів у енергетиці, що були виставлені на продаж, перейшли у руки Ахметова: так, держпакети шести компаній обійшлися донецькому олігарху лише утричі дорожче, ніж його ж квартира у Лондоні.

І хоча нові власники вживали чимало зусиль для правової легалізації і закріплення об'єктів своєї власності через діючі на той час закони, пізніше через вплив і "підлаштування" законодавчої бази під потреби цієї легалізації, у суспільних оцінках вона сприймається як морально нелегітимна, популярною стала назва "прихватація". Народ відчував і відчуває, що його "кинули". І небезпідставно, оскільки потенційний масовий власник був відсторонений від реальної участі у приватизації і управлінні підприємствами. Із приблизно 20 мільйонів акціонерів більшість були власниками номінально, оскільки після проведення сертифікатних аукціонів не оформили право власності на акції; ті, хто отримав акції, не допускалися до управління підприємствами, біля 8 мільйонів осіб зовсім не брали участь у сертифікатній приватизації [1, с.3]. Усе це стало початком і залишається глибинною основою конфліктного потенціалу в українському суспільстві.

Оскільки сумнівна легітимність, нестійкість отриманих активів усвідомлювалася не тільки у суспільстві, але й самими їх власниками (тим паче що їм були достеменно відомі реальні обставини подій і угод з отримання цієї власності, часто тіньові, напівкримінальні, реальна ціна тощо), останні вживали чималих зусиль для її закріплення, унеможливлення реваншу, мінімізації ризиків перерозподілу. Новоявлені власники великого промислового капіталу почали створювати свої, "кишенькові" банки (нерідко з доволі сумнівною діяльністю, так звані "пилососи"); скуповувати медіа-ресурси: газети, телеканали тощо; під виглядом охоронних структур формувати ледве не приватні армії. Таким чином економічна монополія перетворювалася на фінансову олігархію, оскільки її класичне трактування у якості першого кроку передбачає поєднання промислового і фінансового капіталу.

Подальші дії української олігархії пов'язані з підкріпленням економічної влади великого монополістичного бізнесу владою політичною через вплив на формування і функціонування державних інститутів, що врешті-решт призвело до деформації останніх. Тобто за першим кроком – приватизацією капіталу – мав місце наступний – "захоплення держави" [5, с. 12]. Ці дії полягали спочатку у підкупі представників діючих владних, судових, законодавчих структур, як у центрі, так і на місцях. Потім без зайвої сором'язливості корпоративні групи стали формувати "свої" структури, наповнювати виконавчі, законодавчі органи влади "своїми" людьми і через пряме призначення, делегування на вищі керівні посади у виконавчу, законодавчу, судову владу представників топ-менеджменту своїх компаній, і через вплив на вибори. Держава як основний суспільний інститут перестала виконувати основні функції, оскільки опинилась на службі у олігархії, стала частиною останньої. Політичних сил, які б не залежали від певних олігархів, в українському парламенті практично немає, є окремі незалежні депутати, які не можуть вплинути на законодавчий процес. Гальмування будь-яких прогресивних змін, що можуть негативно зачепити інтереси олігархів як на стадії прийняття законів, так і на стадії їх реалізації, гарантовано. Політика держави стала втіленням інтересів лише олігархічних бізнес-груп [7, с. 26].

Безумовно, помітним подразником суспільства стало явище публічної легітимації новоявлених олігархів, як полукримінальних елементів з доволі непрозорим минулим, так і тих, хто не зробивши помітних світових відкриттів, досягнень у науці, техніці, не побудувавши великих нових підприємств, за декілька років опинилися на високих місцях не тільки в українських, а й у світових рейтингах мільярдерів тільки шляхом перерозподілу ресурсів, капіталу, сумнівним, непрозорим, нерідко кримінальним. Починають винайматися команди іміджмейкерів для формування внутрішньої і зовнішньої респектабельності, купуються футбольні команди, будуються надкоштовні стадіони, фонтани тощо. Характерним проявом стає меценатство, але, скоріше, показне, марнотратне, коли замість підтримки національної творчості, мистецтва тощо організовувалися, наприклад, концерти закордонних або пострадянських поп-співаків. Але цією ілюзією легітимності не вдалося нейтралізувати у широкому суспільстві доволі критичного, якщо не негативного сприйняття і цієї власності, і самих власників.

У сучасному відкритому, широко і оперативно поінформованому світі досить нескладно порівняти своїх домашніх скороспілих мільярдерів із найбільш багатими людьми на планеті (їхніми "сусідами" по рейтингах Forbes). Походження капіталів і статків, наприклад, Б. Гейтса, Дж. Беззоса, С. Джобса, М. Цукерберга, І. Кампрада тощо пов'язані зі створенням реальних світових проєктів: Microsoft, Amazon, Apple, Facebook, Ікеа та інших. Відслідкувати появу і зростання їхніх капіталів можливо ледве не по роках. А мутне походження бізнес-імперій українських олігархів можна прикривати тільки корумпованою ними ж судовою системою, але не у громадській думці.

Тим паче, що надалі продовжувалися і посилювалися два процеси. По-перше, періодичні перерозподіли прав і об'єктів власності, рейдерські захоплення, оскільки за кожною кардинальною зміною влади, починаючи з кожного новообраного президента, який приходив зі своїм близьким оточенням, "командою", ріднею, сім'єю мав місце певний перегляд, "переформатування", перерозподіл ресурсів, майна, доходів на користь переможця. По-друге, посилюється процес "приватизації держави", тобто державна влада стала самим важливим і цінним активом для олігархічного капіталу, що забезпечує домінування інтересів і недоторканість великого бізнесу. У свою чергу, українська політика стає високоприбутковим бізнесом, оскільки дозволяє монетизувати служіння олігархічним інтересам.

І таке злиття влади і бізнесу відтворювалося і посилювалося кожною новою владою. Діюча сьогодні влада не є винятком, при всіх прогресивних гаслах і обіцянках реалізується практика збереження державно-олігархічного консенсусу. Деформація державних інститутів посилює нерівновагу конструкції "суспільство – держава – бізнес", підживлює конфліктний потенціал в українському суспільстві. Деградація держави, невиконання нею базових функцій (захист країни, її території від зовнішнього ворога; внутрішня безпека і правопорядок; справедливий суд, захист приватної власності, і не тільки олігархічної) не влаштовує українське суспільство. Неналежне виконання (іноді і зовсім невиконання) умов "суспільного договору" державою штовхає громадян на протести, майдани, сприяє формуванню громадянського суспільства, української політичної нації. Остання є одним із важливіших результатів, досягнень в історії незалежної України. Але цей феномен заслуговує на подальше, більш глибоке вивчення, що виходить за рамки даної статті.

Брак авторитету і довіри до держави живить таке явище, як популізм, неприємне для сьогодення і небезпечне для майбутнього. Невдоволення суспільства, брак реальних реформ і їх результатів компенсується популізмом – на словах (нереальні обіцянки, наприклад, одночасного зниження податків і зростання соціальних виплат, зниження пенсійного віку тощо), - через певні популістські дії (наприклад, не узгоджене з темпами економічного зростання суттєве підвищення мінімальної

зарплатні, до того ж без внесення змін у тарифну сітку, що призвело до руйнування сталих пропорцій між рівнями заробітних плат і відповідним рівнем кваліфікації працівника, відповідальності і складності посади або створення сумнівної необхідності неефективних міністерств тимчасово окупованих територій, у справах ветеранів тощо), - або бездіяльністю (там, де потрібні непопулярні рішення, наприклад, у питаннях власності на землю, видобутку бурштину, автомобілів з іноземною реєстрацією). Популізм, з одного боку, допомагає державним інститутам, діячам маскувати свій непрофесіоналізм, бездіяльність, корисні інтереси, з іншого боку, що є більш небезпечним, він дозволяє маніпулювати людьми. Слабкість інститутів громадянського суспільства не дозволяє ефективно протистояти популізму, тому одна із важливих задач – розробка теоретичних і практичних засад очищення від популізму відносин між владою і громадянами.

5. Висновки та пропозиції.

Пострадянський період розвитку України – це історично реальна можливість реалізувати віковий політичний проект – побудову дійсно незалежної, самостійної країни, за яку так чи інакше боролися покоління наших предків. Першим кроком було формальне отримання незалежності у результаті розпаду СРСР. Після подій 2014 року, коли сталася суттєва зміна влади і суспільства усередині країни, кардинальний перегляд країн противників-партнерів назовні і вектору розвитку, Україна як ніколи близько підійшла до реалізації цієї мрії. Але ретроспективний аналіз ходу і результатів реформ, поточний соціально-економічний стан країни показує причинно-наслідковий зв'язок між характером трансформаційних перетворень і стійким негативним трендом розвитку економіки і суспільства, техніко-технологічним відставанням виробництва, соціальними втратами, які не можуть бути основою існування і стійкого прогресу незалежної європейської країни. Ключ від соціально-економічного зростання і прогресу лежить у площині політичних трансформацій.

За чверть століття кількість прорахунків, зловживань у процесі руйнування старих відносин і створення нових сформували таку якість державно-олігархічного консенсусу, що деформує базову конструкцію будь-якої соціально-економічної системи – “суспільство – держава – бізнес”. Потребує на зміни як кожен із цих елементів, так і співвідношення між ними.

Основним пріоритетом повинно бути розділення руйнівного для країни злиття державної влади і великого бізнесу. Підкорена, корумпована олігархією держава майже повністю автономізувалася від суспільства, оскільки глибоко деформованим є основний інститут формування державної влади – всенародні вибори. Влада, яка реально формується через олігархічний консенсус – неформальний зговір між олігархічними групами стосовно сфер впливу, посад тощо – є невідконтрольною і невідзвітною перед громадянами. Держава або виступає виконавцем, реалізатором суспільних інтересів, або працює в інтересах тільки певних груп, кланів. Зусилля суспільства, громадських організацій, науковців повинні бути направлені на зсув державної влади з другої моделі діяльності на першу.

Необхідна допомога як усередині країни, так і ззовні. Зважаючи на дискусію стосовно необхідності і прийнятності зовнішнього впливу з огляду на “загрозу” суверенітету, слід відзначити наступне. Країна, яка зазнала зовнішньої агресії від “братської” держави, може спиратися на допомогу інших, навіть якщо доволі помірковано розглядати їх лише як ситуативних партнерів. “Приватизована”, тотально корумпована система не може боротися сама з собою. Якщо обмежити можливість зовнішнім силам допомогти українській громадськості у цій боротьбі, перемога виглядає доволі сумнівною, залишиться суверенне право української влади на корупцію.

Процес “реприватизації держави” іде з величезним супротивом з боку і політичної, і олігархічної “еліти”. Громадянському суспільству, недостатньо організованому важко дієво протистояти цьому, створені громадянські інституції не допускаються до реального впливу, використовуються лише як ширми, дискредитуються. Наприклад, нещодавній протест громадської ради доброчесності і відмова від участі у відборі суддів для суддівської системи через саботаж громадської критики і рекомендацій з боку офіційної комісії, фактичне перепризначення суддів без урахування їх професіоналізму і доброчесності. Перспективним у теоретичній і практичній площині стає дослідження і розробка форм і методів посилення реального ефективного суспільного впливу на державну владу, дійсної залежності останньої від суспільства. Тільки народ може “відірвати” владу від олігархії. Необхідно проводити і наукові, і широкі публічні дискусії, озброювати українське суспільство потрібною інформацією про засоби, механізми боротьби за створення гармонійних умов життя в гідній європейській країні.

Author details (in Russian)

ФОРМИРОВАНИЕ И ПОСЛЕДСТВИЯ ГОСУДАРСТВЕННО-ОЛИГАРХИЧЕСКОЙ МОДЕЛИ РАЗВИТИЯ УКРАИНЫ

Надежда Ющенко

*Донецкий национальный технический университет
пл. Шибанкова, 2, г. Покровск, Донецкая область, 85300, Украина
e-mail: yunadiya@ukr.net
к.э.н., доцент, кафедра экономической теории, государственного управления и администрирования*

Аннотация. *В статье исследуются условия возникновения и закрепления государственно-олигархического консенсуса в период независимой истории Украины. Раскрыта логика постсоветской массовой приватизации, превращение крупного бизнеса в монопольный, далее в олигархический в условиях вытеснения из этого процесса массового собственника. Акцентировано внимание на противоречии между правовой легализацией новой собственности и ее моральной нелегитимностью в обществе как одного из факторов конфликтного потенциала в стране. В ходе анализа проникновения олигархии во власть делается вывод о «приватизации государства», которое становится наиболее ценным активом для финансово-олигархических групп. Стойкость и глубина современного экономического и социально-политического кризиса в стране связывается с деструктивным характером трансформационных преобразований, которые привели к деформации базовой конструкции социально-экономической системы - “общество - государство - бизнес”. Для преодоления кризиса и прекращения устойчивого отрицательного тренда предлагаются изменения как каждого из этих элементов, так и соотношения между ними для разрушения государственно-олигархической модели развития Украины.*

Ключевые слова: *приватизация, монополия, олигархия, моральная легитимность, государственная власть, “приватизация государства”, государственно-олигархический консенсус, популизм, выборы.*

Author details (in English)

FORMATION AND CONSEQUENCES OF THE STATE-OLIGARCHIC MODEL OF UKRAINE'S DEVELOPMENT

Nadiya Yushchenko

Donetsk National Technical University
 2 Shybankova ave., Pokrovsk, Donetsk region, 85300, Ukraine
 e-mail: yunadiya@ukr.net
 Ph.D., Assoc. Prof., Department of Economic Theory, Public Administration and Administration

Abstract. *The article investigates the conditions of origin and fixing the state-oligarchic consensus during the period of the independent history of Ukraine. The logic of post-Soviet mass privatization, large business transformation into monopolistic one, then into oligarchic one under mass owner marginalizing conditions is explained. The attention is focused on contradiction between legal legitimacy of new ownership and its moral illegitimacy in society as a potential cause of conflicts in the country. While analyzing the oligarchy coming to power the conclusion is made that "state privatization" is getting the most valuable asset for financial-oligarchic groups. Stability and depth of the modern economic and social-political crisis in the country is connected with destructive character of transformation changes resulted in the deformation of base construction of the social-economic system - "society - state - business". Some changes both of a separate element and their correlations as well for the destruction of the state-oligarchic model of the Ukraine development are suggested to overcome the crisis and stop the steady negative trend.*

Key words: *privatization, monopoly, oligarchy, moral legitimacy, state power, "privatization of the state", state-oligarchic consensus, populism, elections.*

Appendix A. Supplementary material

Supplementary data associated with this article can be found, in the online version, at <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2018/18ynkmru.pdf>

Funding

The authors received no direct funding for this research.

Citation information

Yushchenko, N. (2018) Formuvannya i naslidky derzhavno-oliharkhichnoi modeli rozvytku Ukrainy [Formation and consequences of the state-oligarchic model of Ukraine's development]. *Sotsialno-ekonomichni problemy i derzhava* [Socio-Economic Problems and the State] (electronic journal), Vol. 18, no. 1, pp. 166-174 Available at: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2018/18ynkmru.pdf>

Використана література:

1. Барановський О., Сіденко В. Проблеми власності та легалізації капіталів і доходів в Україні // Національна безпека і оборона – 2004. – № 2. – С. 2–13.
2. Бессонова О. Образ будущего России в контексте раздаточной экономики // Публичные лекции "Полит.ру". – 2008. – 5 декабря [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.polit.ru/lectures/2008/12/05/bessonova.html>.
3. Великий український капітал: взаємовідносини з владою і суспільством; [за ред. О. Й Пасхавера, Л. Т. Верховодової, К. М. Агеєвої]/ Центр економічного розвитку. – К.: Дух і літера, 2007.- 130 с.
4. Гальчинський А. Суперечності реформ: у контексті цивілізаційного процесу: монографія / А. Гальчинський. – К.: Українські пропілеї, 2001. – 320 с.
5. Геєць В. Особливості взаємозв'язку економічних і політичних передумов реконструктивного розвитку економіки України // Економіка України. – 2016. – № 12. – С. 3–21.
6. Гриценко А. Економіка України на шляху інклюзивного розвитку// Економіка і прогнозування. – 2016. – № 2. – С. 9–23. DOI: <https://doi.org/10.15407/eip2016.02.007>
7. Кіндзерський Ю. Інституційна пастка олігархізму і проблеми її подолання// Економіка України. – 2016. – № 12. – С. 22–46.
8. Пустовіт Р. Інституціональні фактори клептократичної економіки// Економіка України. – 2015. – № 12. – С. 26–38.

9. Рущенко И. От “криминальной революции” к “криминальному обществу” // Социология: теория, методы, маркетинг. – 2014. – № 2. – С. 3–22.

References

1. Baranovskiy, O. & Sidenko, V. (2004) Problemy vlasnosti ta legalizatsii kapitaliv i dokhodiv v Ukraini [Problems of property and legalization of capitals and incomes in Ukraine]. *Nats.Bezip.i Obor. – National Security and Defence*, No 2, pp. 2–13 [in Ukrainian].
2. Bessonova, O. (2008) Obraz budushchego Rossii v kontekste teorii razdatochnoi ekonomiki [The image of the future of Russia in the context of the theory of distributing economy] Public Lectures “Polit.ru”, December, 5, available at: <http://www.polit.ru/lectures/2008/12/05/bessonova.html> [in Russian].
3. *Velykyi Ukrains'kyi Kapital: Vzaemovidnosyny z Vladoyu I Suspil'stvom, za red. O.I.Paskhavera, L.T. Verkhovodovoi, K.M. Ageevoi* [The Large Ukrainian Capital: Interrelation with Power and Society], edited by O.I.Paskhaver, L.T. Verkhovodova, K.M. Ageeva. Kyiv, Duch i Litera, 2007 [in Ukrainian].
4. Halchynskiy, A. (2001) Superechnosti reform: u konteksti tsivilizatsionnogo protsessu [Contradictions of reforms, in the context of the process of civilization]. Kyiv: *Ukrainski propilei* [in Ukrainian].
5. Heyets, V. (2016) Osoblyvosti vzayemoz'v'язku ekonomichnyh i politychnyh peredumov rekonstruktyvnogo rozvytku ekonomiky Ukrainy [Peculiarities of the interrelation of economic and political preconditions of a reconstructive development of Ukrainian's economy]. *Ekonomika Ukrainy. – Economy of Ukraine*, No 12, pp. 3–21 [in Ukrainian].
6. Grytsenko, A. (2016) Ekonomika Ukrainy na shlyahu inklyuzivnogo rozvytku [Ukraine's Economy on the Road to Inclusive Development]. *Ekonomika i Prognozuvannya. – Economy and Forecast*, No 2, pp. 9–23 [in Ukrainian]. DOI: <https://doi.org/10.15407/eip2016.02.007>
7. Kindzerskiy, Yu. (2016) Instytutsiyna pastka oligarhizmu i problemy ii podolannya [Institutional Trap of Oligarchism and Problems of its Overcoming]. *Ekonomika Ukrainy. – Economy of Ukraine*, No 12, pp. 22–46 [in Ukrainian].
8. Pustoviyt, R. (2015) Instytutsionalny faktory kleptokratichnoi ekonomiki [Institutional Factors of the Cleptocratic Economy]. *Ekonomika Ukrainy. – Economy of Ukraine*, No 12, pp. 26–38 [in Ukrainian].
9. Rushchenko, I. (2014) Ot “kriminalnoy revolyuzii” k “kriminalnomu obshchestvu” [From “criminal revolution” to “criminal society”]. *Sotsiologiya: Teoriya, Metody, Marketing. – Sociology: Theory, Methods, Marketing*, No 2, pp. 3–22 [in Russian].

© 2018 Socio-Economic Problems and the State. All rights reserved.
 This open access article is distributed under a Creative Commons Attribution (CC-BY) 4.0 license.
 You are free to:
 Share — copy and redistribute the material in any medium or format Adapt — remix, transform, and build upon the material for any purpose, even commercially.
 The licensor cannot revoke these freedoms as long as you follow the license terms.
 Under the following terms:
 Attribution — You must give appropriate credit, provide a link to the license, and indicate if changes were made.
 You may do so in any reasonable manner, but not in any way that suggests the licensor endorses you or your use.
 No additional restrictions
 You may not apply legal terms or technological measures that legally restrict others from doing anything the license permits.

Socio-Economic Problems and the State (ISSN: 2223-3822) is published by Academy of Social Management (ASM) and Ternopil Ivan Pul'uj National Technical University (TNTU), Ukraine, Europe.

Publishing with SEPS ensures:

- Immediate, universal access to your article on publication
- High visibility and discoverability via the SEPS website
- Rapid publication
- Guaranteed legacy preservation of your article
- Discounts and waivers for authors in developing regions

Submit your manuscript to a SEPS journal at <http://sepd.tntu.edu.ua>

